

BISKUP (3428) *sb m*

sg *N* biskup (927). ◇ *G* biskupa (495). ◇ *D* biskupowi (143) [w tym raz błędnie: -ówi]. ◇ *A* biskupa (232). ◇ *G a.* *A* biskupa (14). ◇ *I* biskupem (232); -em (20), -(e)m (212). ◇ *L* biskupie (41). ◇ *V* biskupie (20). ◇ *pl N* biskupi (371), biskupowie (83), biskupy (1); -i *MetrKor*, *MiechGlab* (2), *LibLeg*, *ConPiotr*, *SeklKat*, *SeklWyzn*, *KromRozm I* (3), *MurzHist* (2), *MurzNT* (5), *KromRozm II* (4), *RejWiz* (3), *UstPraw*, *RejFig* (2), *RejZwierz* (2), *KochZg*, *Mącz*, *OrzQuin* (3), *KuczbKat* (3), *RejZwierz* (2), *BielSpr*, *WujJud* (15), *WujJudConf* (7), *PaprPan*, *Oczko*, *ReszPrz* (6), *ReszList*, *KochProp*, *LatHar* (5), *WujNT* (32), *PowodPr* (2), *SkarKaz* (9), *SkarKazSej* (7); -owie *OpecŻyw* (19), *OpecŻywSandR*, *PatKaz II*, *RejKup*, *GliczKsiąż*, *CzechEp* (2); -i : -owie *KromRozm* (16: 12), *Diar* (9 : 1), *KrowObr* (47 : 1), *Leop* (1 : 2), *OrzRozm* (5 : 1), *RejAp* (1 : 1), *RejPos* (5 : 3), *BiałKat* (5 : 2), *MWilKHist* (7 : 1), *RejPosRozpr* (5 : 5), *StryjWjaz* (6 : 5), *ModrzBaz* (6: 2), *SkarJedn* (34 : 5), *SkarŻyw* (18 : 1), *StryjKron* (1 : 1), *NiemObr* (8 : 8), *SarnStat* (36 : 1); - i : -owie : -y *BielKron* (34 : 6 : 1). ◇ *G* biskupów (376); -ów (19), -ow (3), -(o)w (354); -ów: -ow *MurzNT* (2 : 3). ◇ *D* biskupom (87), biskupum (1) *MurzNT*; -om (7), -(o)m (80). ◇ *A* biskupy (216), biskup (o)w (1) *StryjKron*. ◇ *G a.* *A* biskup(o)w (9). ◇ *I* biskupy (117), biskupami (19), biskupmi (3); -y *FalZioł*, *KromRozm I* (3), *MurzNT*, *KromRozm III* (16), *Diar* (3), *OrzRozm* (6), *BielKron* (12), *Mącz*, *OrzQuin* (4), *SarnUzn*, *LeopPrzep*, *RejAp* (2), *RejPos* (2), *WujJudConf* (2), *ModrzBaz*, *SkarJedn* (15), *SkarŻyw* (13), *CzechEp* (2), *NiemObr* (3), *KochFr* (2), *ReszPrz*, *PowodPr*, *SarnStat* (2); -ami *OrzList*, *StryjKron*, *SkarKaz* (2), *SkarKazSej*; -mi *Leop*; -y : -ami *KrowObr* (6 : 3), *WujJud* (4 : 1), *StryjWjaz* (1 : 1), *WujNT* (6 : 9); -y : -mi *RejPosRozpr* (5 : 2). ◇ *L* biskupiech (28), biskupach (9); -éch *SeklWyzn*, *KromRozm III* (3), *Diar*, *KrowObr*, *Leop*, *OrzRozm*, *BielKron* (11), *OrzQuin* (2), *KarnNap*, *CzechEp*, *LatHar*, *SarnStat* (2); -ach *SkarJedn*, *SkarŻyw* (5), *ReszPrz*; -éch : -ach *StryjKron* (1 : 1), *WujNT* (1 : 1); -éch (3), -(e)ch (25); -ach (5), -äch (4); -ach *ReszPrz*, *WujNT*; -äch *SkarJedn*, *StryjKron*; -ach : -äch *SkarŻyw* (3 : 2). ◇ *V* biskupi (2). ◇ *du I* (*cum nm*) biskupoma (1) *BielKron* 329v.

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVII w.*

1. Dostojnik kościelny, kapłan posiadający najwyższy stopień święceń; *episcopus Mymer*¹, *Murm*, *Mącz*, *Calep*, *Cn*; *pontifex Mącz*, *Cn*; *antistes mystigogus*, *praesul*, *princeps sacerdotum Mącz*; *protomysta Cn* (3426) : *Mymer*¹ 9; *Murm* 171; *Mystigogus*, *Latine Princeps sacerdotum*, *Náwyfzłzy/ Nayftárzfi biskup. Mącz* 240b; *praesul*, *Prełat/ to yeft/ naywyfzłzy á nayftárzfi miedzy kápłány/ Martis/ Który w tańcu rey wodzi/ też Biskup. Mącz* 365c, 312a; *Calep* 367b.

a. W kościele chrześcijańskim sprawujący władzę na obszarze diecezji; czasem oznacza kapłana; *antistes legis Christianae Cn* (3207) : *Thefch tho yeftth wylky pozythek kołczyelny*, *gdy Byfłkypy fźą krolom zafluzony a wradze fzyedzą. MetrKor* 31/620v, 31/621; *PowUrb I*; *March*¹ A3v; *PatKaz I* 2, 2v; *tedy on kołczyol połzwyący pyeruey nayuyfłzy kaplan to yeft byfłkup PatKaz II* 39v, 37v, 38, 38v, 39v; *PatKaz III* 137, 143; *FalZioł V* 52; *MiechGlab* *2v, **3v, 47, 48 [2 r.], 57, [88]; *WróbŻołtGlab* A5; *LibLeg* 11/59v [2 r.]; *RejRozpr* D4 [2 r.]; *ConPiotr* 30v; *SeklKat* V2v, Zv; *SeklWyzn* 4, a2, c3, g3v; *RejKup* b3, b4v, b7, c4, c4v (50); *RejKup Sekl* a5; *Aleścye yą wy mniłfy z Popy/ z Biłkupy/ y z Papyezmi potym byli zátłumili. KromRozm I* B2; *Yáko/ iż nyemálfz roznołfi myedzy kápłanem á biłkupem KromRozm I* F2v, Bv, Cv, C4v, D, D3 (14); *przyfłzi télfz dwa Biłkupi*

MurzHist Iv, H3v, I3v [2 r.], I4, K2v, L3 (18); *KromRozm II* c3, e3, q2v; cząsem presbyteros/ to yeŝt kápłany álbo ftárŝlymi/ cząsem episcopos/ to yeŝt biŝkupy/ yákoby ŝtrożmi álbo opátrzyćyelmi/ od przełożeńŝtwa zowye *KromRozm III* I2; ácz tám biŝkupá lámeŝo myeni/ ále w obyec o kápłanyech rozumye *KromRozm III* K2v; Wŝŝák theż máyá ŝwoye metropolity/ ktorzy nád biŝkupy/ á ná konyec y pátryárchy/ ktorzy tám nád metropolity/ jáko nád biŝkupy y kápłany władzą máyá *KromRozm III* L7v; ná myeyŝce yednego biŝkupá odŝczepyeńcá we Fráncyey/ inego obrác kázał. *KromRozm III* O2v; A iŝ on/ papyeżem będąc/ yeŝt Pyotrem á gruntem ŝlupow koŝcyelnych/ to yeŝt biŝkupow/ á kŝyążećyem/ miŝtrzem/ y głowá wŝŝech *KromRozm III* P5; y piŝáli do Iuliuŝá [...] proŝŝac go/ áby on onę ŝpráwę ich około złożenia biŝkupow/ y wŝtáwyeny inŝlych potwirdził *KromRozm III* P6, C4, C5, H, H2v, H5 (105); Jeŝliby ŝię tak podobało, aby na ŝády byli obrani Z panow duchownych biŝkupow – trzej. *Diar* 94, 19 [2 r.], 30, 31, 45 [2 r.], 52 [2 r.] (16); *DiarDop* 102; *BielKom* A3v; *GliczKŝiáŝ* F3v [2 r.]; *GroicPorz* a2, a2v; nie ieŝt Biŝkup krzeŝćijáńŝki/ ále ieŝth Biŝkup Rzymŝkiego dworu/ álbo ŝlugá Papieŝki *KrowObr* B3v; A ŝtąd ŝię tu okázuie/ iŝ tho przezwiŝko [!] Biŝkup/ nieieŝt przezwiŝko doŝtoieńŝtwa/ ále przezwiŝko pracey/ iáko ŝwięty Auguŝtyn mowi. *KrowObr* 4v; A przeŝto g dziekolwiek będzie Biŝkup/ bądź w Rzymie/ [...] bądź w Konŝtánthynopolu [...] bądź w Niemcech/ teyże ieŝt powagi y doŝtoynoŝci. *KrowObr* 17v; muŝiał przed Koncylium Florenckim Papięŝ/ to ieŝt/ dáley á niŝŝli przes trzynáŝcie ŝeth lath po Pánie Kryŝtufie niebyć przełożonym Biŝkupem *KrowObr* 18v; I nie to ieŝt Biŝkup/ co ma wiele Dworzánow/ Komornikow *KrowObr* 126v; *Ia N.* obrany Biŝkup P. od tey tho godziny nápotym/ poŝluzny będę ŝwiętemu Piotrowi/ y ŝwięthey Apoŝtolŝkiej Rzymŝkiej ŝtolicy *KrowObr* 127v; iŝ nieieŝteŝcie Biŝkupi prawdziwi/ od Bogá poŝláni/ tylko prawdziwych Biŝkupow náŝmiewce/ y máŝŝkárnicy. *KrowObr* 129v; Powiedz mi proŝzę cie/ co to zá ŝlowo (*marg*) Biŝkup co ieŝt. (–) Biŝkup? Izali ŝie to ŝlowo nie więcey/ ku pracey y tzuynoŝci wykłáda/ á niŝŝli ku tákowej doŝtoynoŝci/ máŝŝkárom/ y lárwom/ ktorych wy vzywaćie? *KrowObr* 129v; Abowiem Biŝkup ieŝth ŝtroŝ álbo pożorcá/ iáko Pan Bog mowi przes Proroká. *KrowObr* 130; Biŝkup ma. być iedney żony mąŝz: To ieŝt/ iáko wy wykłádaćie fáŝŝywie/ iednego koŝcioła páterz *KrowObr* 222v; áby Biŝkupi/ Stárŝzy/ y ŝludzy koŝcielni/ według vŝthaw pierwŝyck/ z żonámi ŝwymi nieobcowáli. *KrowObr* 232v; Niechay będą przy Kárdynalech y Biŝkupiech Cynedy? *KrowObr* 236; Papieŝz tżemu vtzynił z Biŝkupow Kurfirŝty/ to ieŝt/ Kŝiáŝetá. *KrowObr* 254v, A3v, B2, 3v, 4 [3 r.], 4v (168); *RejWiz* 161 *marg*, Cc6v; iáko ŝie miáło wieŝć koŝciołom ktore on w Azyey poŝtánowił/ y Biŝkupmi oŝádził *Leop* VVv, 2. *Tim* 4 *arg*, AAA4v, BBB3; ábych mŝzczac ŝye ná Biŝkupie krzywdy ŝwey/ miáł mowić/ że on nie ieŝt Biŝkupem/ ále Plebanowi káŝdemu rowny *OrzList* f2v, b3, b4, b4v, c [3 r.], c3v (27); *UŝtPraw* E3v, G2; *RejFig* Aa5v [6 r.], Ddv [2 r.]; *RejZwierz* 13, 60 [2 r.], 60v, 104, aav; przeto Kápłan/ tho ieŝt Arcybiŝkup z Biŝkupy twemi/ wyŝŝlyzm nád Krolá w Polŝce będąc[...] vczynił przećiwko doŝtoieńŝtwu ŝwemu *OrzRozm* I4v, C3v, H2v, H3, H4v, I (28); On potym vdzyáłáł Synod ná LVIII Biŝkupow *BielKron* 160; vbożuchny lud/ ále Krzeŝćiańŝká wiáre ŝnami trzymáią/ Biŝkupá ŝwego máią zá Krolá. *BielKron* 294v; támże pokłęknáwŝy dwa Biŝkupowie [...] ieŝli proŝić mátki ŝwiętey cerkwie Krzeŝćiańŝkiej *BielKron* 329; ŝzedł miedzy onymi dwiemá Biŝkupomá *BielKron* 329v, 143, 145, 149, 149v, 150 [2 r.] (238); Oto teraz w Trydenćie Biŝkupi záŝiedli/ Aby lud roŝtárgnióny ku zgodzie przywiedli. *KochZg* A4; *Mącz* 11d, 106d, 363b; A gdyż

w Biskupiech twarz y Maieftat Królewki tymi łowy bárzo łye obrażał/ Król thego ciérpiéc niemiał. *OrzQuin* D3v, C4, D2v [3 r.], E2v, F3v [3 r.], F4v [2 r.] (22); *SarnUzn* G4v; *LeovPrzep* D4v; *RejAp* 77, 109v, 191v; *GórnDworz* B7v, P [5 r.], Pv, Q2v [5 r.], Q3 [2 r.] (19); *HistRzym* 127v; *RejPos* 10v, 60v, 102 v, 129v, 147 (15); Wyznáníe Wiary trzech łet y ósmnaście Biskupów ná Concilium Niceńfkim. *BialKat* c, 35v, 36 [3 r.], 38v [3 r.], 161, 288v, 326 [2 r.]; Tákież czynić Biskupom/ Kłiedzu Kápitulę/ Aby więcey nie chodźił do pánny Orłzule. *BielSat* L3; *KuczbKat* 155, 245 [4 r.]; *RejZwierc* B3v [2 r.], 187 [2 r.], 233v [2 r.], 235, Aaa3; *BielSpr* 61; A Ireneus záię tych tylko Biskupow łuchác każe/ ktorzy łuccesią/ to iełt porządne połtępowanie álbo namięftnictwo) od Apołtołow máią *WujJud* 135v; A załz łam Pan Chryłtus Piotrá Papiežem/ Apołtołow Biskupy/ zwolennikow kápłany nie poczynił? *WujJud* 142v, 6, 21v, 30v [2 r.], 38, 48v (43); *WujJudConf* 40v, 140v, 141v, 155, 155v, 242; Bywáią thedy zwáni Biskupi dogłędácie/ pilni dozorce/ łtrože/ czuyni á przełoženi. *RejPosRozpr* c2v; A w łifcie do Tythuńa rołkázuię áby w káždym mieyfcie połtánowieni byli Stárlzy/ kthore wnetže zowie Biskupy. *RejPosRozpr* c3, cv, c2v [4 r.], c3 [5 r.], c3v [10 r.], c4; Krzyż przed Arcybiskupem/ y Biskupi drudzy/ Szli łwym rzędem Opáci/ y Kołcielni łudzy. *StryjWjaz* C2, B, Bv, Cv, C2 [4 r.], C2v (23); Karał Biskupy/ łprołne á w wierze niełtałe *PapPan* R4, L4v, R4; Przeto iełli ten tym łpołobem [...] bywa z mieścá rułzan/ czemuby też niepożyteczni Biskupi [...] z mieyfcá niemieli być rułzeni? *ModrzBaz* 99, 1, [38], [38]v, 59, 75v (21); *SkarJedn* 32, 33, 52, 53, 60 [2 r.] (98); *Oczko* 30; Nigdy po łmierci męžá łwego/ zmęłzczyzná nie iádlá/ áni z Biskupem/ áni z łwięty m żadnym. *SkarŻyw* 140; žeby go potępił/ á z innemi Biskupy/ z łtolice Cárogrockiey złóżył. *SkarŻyw* 455; na cztery częścí Bawárlką ziemię [...] rozdzielił/ y Biskupy połtáwił: w Sáleburgu/ w Fufyngu/ w Regensburgu/ y w Páławie. *SkarŻyw* 518, 58, 59, 86, 88 [2 r.], 89 [10 r.] (186); Wypráwił też Bolełław Pudicus v Alexandra Papiežá czwartego Priuilegia/ áby nowy Biskup łatwiežom Nowochrczeńom był włtáwiony *StryjKron* 340, 427, 547, 762; *CzechEp* 36, 51, 61, 136, 197 [2 r.] (11); A vrząd Apołtolłki/ ma łwoie ołobliwe włánoścí: w ktorych inni Dozorce zborowi/ ábo iáko teraz zowiá/ Biskupi nie łpołkuia. *NiemObr* 50; Ná tymže Synodzie dopiero [...] kiedy rozdzielono między trzech Biskupow (ktore potym Pátryárchámi názwano) rząd włzytkich zborow *NiemObr* 58, 22, 29, 48, 50 [3 r.], 54 (29); Mięy tedy y dźiś dźiękę/ biskupie cnotliwy/ Zeł połpolitęy rzeczy łłużyć ták chęłliwy. *KochFr* 124, 42 [2 r.], 99, 120, 121, 123; *KochSz* C3; *ReszPrz* 18, 46, 53, 98, 101 (8); *ReszList* 182; *WerGołc* 220 [4 r.]; *WerKaz* 294; *KochPieł* 52 [2 r.]; Iednému Biskupowi/ włzák łye domyłłicie/ Do Polłki/ co narychlęy ten obraz połłicie *PudłFr* 79; *BielRozm* 3, 34; *GórnRozm* D; *PapUp* Bv, C3; *KochProp* 11; *ActReg* 8; *Calep* 821a; *GrochKal* 26; *KochAp* 5, 12 [2 r.]; *KochFrag* 28; *OrzJan* 111; Włzyłcy łwięci Biskupi y Wyznawcy/ modłcie łię zá námi. *LatHar* 174, 95, 421, 452, 512, 513 (9); Αρχιερεΐς z Greckiego włáśnie Arcykápłani: ktore Łácińłki tłumácł czáłem kłáżęty kápłáńłkimi/ czáłem biskupámi/ á czáłem nawyžłzymi kápłany zowie. *WujNT* 8; Tegoć też fortelu wżywáią/ przekládaiać Dozorce miáłto Biskupow/ kędy w Graeckim łtoi `επίσκοπος *WujNT* 217; Kápłany tu włzytkie Biskupámi zowie: iáko y łtárlzymi w Dzieiách. *WujNT* 682 marg; Bo ná on czás kápłany Biskupámi, á Biskupy Apołtołmi zwano. *WujNT* 686 marg; iż zá łwiádecłwem Ambrožego S. Papiež nie iełt Biskupem y Rządzcá łámego miáłtá Rzymu/ ále włzytkiego domu Bóžego *WujNT* 726; Biskupi łá gwiazdámi kołciółá: iáko łáme kołcióły łá złote liktarze łwiátá.

WujNT 841, 68, 81, 105 *marg*, 125, 236 (84); *PowodPr* 20, 22, 31, 76; CO *lie* prywatnych przywileiów Inflantfkich obywatelów dotycze. Wfzyfłtkié które od Arcybifkupów/ Bifkupów/ y Miřtrzów nádáné fą [...] Arcybifkupá Ryfłkiégo vtwiřdzamy. *SarnStat* 1206, 19, 29 [3 r.], 39 [2 r.], 166, 169 (45); Do ktorego poki fię wfzytkiego ťwiátá Bifkupi ábo ořobámi ziezdzáli/ ábo z nim fię przez liřty porozumiewáli [...] iednoř fię zátřzymawála *SkarKaz* 40a; (Bifkupom y Dyákonom łáfká y pokoy rć. Co to ma być? Izali w iednym mieřćie wiele byřo bifkupow? řadną miárą: ále tym tytuřem oznáča káplany. bo onego czáfu řłowo to im byřo řpolne.) *SkarKaz* 607b, 454a, 606a, 607a [7 r.], b [13 r.], 608b, 610a [2 r.], Ooooc; *VotSzl* D2; *CiekPotr* 79; nád wielá bifkupow ieden Arcybifkup *SkarKazSej* 691a, 679b [2 r.], 680a [5 r.], b, 681b [2 r.], 687b [2 r.] (27); *KlonWor* 47.

Pořázenia z imieniem lub nazwiskiem [imię + biskup (609), biskup + imię (84)] (693): MetrKor 31/622; Gdy potim przifłąpiř do miařta Trekas, zabieřał mu bifkup ťwięti Lupus *MiechGlab* 55, *6v, **2v, 16, 27, 55 [2 r.] (14); *LibLeg* 6/79v [4 r.], 9/50, 11/71; yáko piřfe Epipháninius bifkup zacny *KromRozm I* O3, K2, L4; *MurzHist* I3, R2, V2; *KromRozm II* c2 [2 r.], d, h4, q, q4v; *KromRozm III* H4v, I2v, I3 [2 r.], K4, N8 (12); *Diar* 24, 25, 51; ktore Paweř ťwięty xxxx piřze do Tymoteuřzá y do Tytá Bifkupow o ich żonách. *KrowObr* 231v, 53, 112v, 160v, 172, 174v (21); *Leop* AAA2; *OrzList* e2v; *RejZwierz* aa2, aa3, bb2, bb4 [2 r.], 59 (11); *Goski* A7, A7v, A8, A10v, A12 (10); Bifkup Andrzej Nořkowlki. *OrzRozm Iv marg*, H2v, I *marg*, N, P3, Q3v (9); gdzie napierwey w Czeřách mřza ťłowieřfkim ięzykiem vřtáwioná byřlá od bifkupá Cirillá á Metodiuřsá *BielKron* 322; á to przez przywod krolá Węgieřfkiego Mátiářzá á Ianá z Rokician Bifkupá. *BielKron* 327v, 139, 139v *marg*, 155, 157, 160v [3 r.] (199); *OrzQuin* F3, F3v [2 r.], L3v; *GórnDworz* B6v, P, Q3; *BialKat kt*, a2, 326; *WujJud* 51, 51v, 192v, 224, 225v; *WujJudConf* 21v, 22v, 24, 50v, 153v; *BialKaz kt*, M4v; Tám go Myřzkowlki Bifkup mowná orácyą/ Przywitař wyřławiáiąc Sármácká nácyą. *StryjWjaz* B4; *CzechRozm* 252v; *PaprPan* L4v, R4, V3v; *KarnNap kt*; *ModrzBaz* 64v, 80; *SkarJedn* 113, 139, 181, 184, 186 (31); *KochPs* 2; Ia Ewágyrus Philozoph/ ćiebie przenařwiętiřzy Bifkupie Synefyuřie pozdrawiam *SkarŻyw* 102; Ale ćicho fię zniezbořnemi (Euzebiuřzem Nykomeidyřkim/ Wálenřem y Vřřacyuřem Bifkupy) [...] porozumiewáiąc: řtáráli fię ze wřzelką vřřilnořćią/ áby z řtolice Bifkupiey Athánářego zřzucili. *SkarŻyw* 389; řa Bonifacyuřz z řáłki Bořey Bifkup/ obiecuię tobie błogoláwiony Pietrze/ Křiąřę Apořtolřkie [...] iřz iá záchowáć mam wřzelką wiernořć y řzczerořć wiáry ťwiętey powřzechney *SkarŻyw* 520, 51, 62, 86 [3 r.], 102, 163 (71); *StryjKron* 295, 325, 457, 472, 492 (20); *CzechEp* 134, 226, 423; *NiemObr* 56 [2 r.], 60, 66, 125, 131 (14); *KochFr* 123; *ReszPrz* 105, 106; *ReszHoz* 114; *GórnRozm* E2; *PaprUp* Dv, H2v; *KochWr* 40; *ActReg* 5v, 59; *KochCzJan* A2v; *KochAp* 5, 8, 11; *LatHar* ++1 [7 r.], ++1v [4 r.], ++2 [3 r.], ++2v [2 r.], ++3 [4 r.] (107); *WujNT* 41 *marg*, 103, 429, 550 *marg*, 730 (18); *PowodPr* 21; *JanNKar* A3 [2 r.]; tedy my Mikořay Bifkup/ bęđziemy y nářzy potomkowie bęđą byđź ná pomocy/ y řáđzić Iego řářnořći tylekroć ilekroć tego bęđzie potrzebá *SarnStat* 1127, 51, 212 *marg* [2 r.], 1071, 1078 (75); *SkarKaz* 418b, 419a, 607b; *SkarKazSej* 680a [2 r.], b.

Pořázenia z przymiotnikiem od nazwy miejscowej (732); z nazwą miejscową w dopeřniaczu (18) [czego (14), z czego (4)]; z nazwą miejscową w miejscowniku (4); z dopeřniaczem rzeczownika „kořćióř” + przymiotnik od nazwy miejscowej (13) [biskup + przydawka (610), przydawka + biskup (157);

w tym: połączenie z imieniem (422)] (767): *MetrKor* 31/621, 622, 59/77; *ZapWar* 1526 nr 2322, 1549 nr 2649; *PatKaz* I 14; Lupus biskup w mieście Trekas. *MiechGlab* **2v, *6v, **3v, **4v [2 r.], 16 [3 r.], 18, 47, 48; *WróbŻółtGlab* A3, A5; kthorzi povynny są, stharadawna dawacz plath pyenyżny kłyzandzv pońnanfkie^{mm} Biskupowy *LibLeg* 7/69v, 6/79v [4 r.], 9/50, 52 [2 r.], 11/96; *LibMal* 1548/139, 1551/160, 1554/190v; *SeklWyzn* g3; *KromRozm* I G4, K2; Przy ktoryi naofatek gdy się działa/ i kilka Biskupów włoskich było. *MurzHist* V2, E3 [2 r.]; *KromRozm* II c2 [2 r.], q4v; Numidyfkyego kroleństwa biskupy w Afryce/ między ktorymi S. Auguſtyn był/ pochwała Dámázus papyeż *KromRozm* III O8; A Greccy/ y ini biskupowye ná wíchod flońcá ktemu przyftác nychcyeli *KromRozm* III P6v; áby Konſtántynopolſki biskup pirwſſe myeyſce á doſtoyeńſtwo myał po Rzymſkim *KromRozm* III P8, I3, N6v, O [2 r.], Ov, O2v (16); *Diar* 24, 25, 51, 58; *DiarDop* 115; Stániſław Biskup Krákowſki Świętym zoſtał. *KrowObr* [257], kt, A2 [2 r.], A2v [2 r.], B3 [2 r.], B3v (32); *OrzList* f2v, f3; Niedawno ieden zacnym/ Polſkim Biskupem był/ Przedſię od powinności ſwey ſie nie vnoſił. *RejZwierz* 89v, aa2, aa3, bb2, bb4 [2 r.], 59 (12); *WyprKr* 50; *OrzRozm* H4v, I, Iv, S; Gdy Potym przyiechał do Cezáryey Iulianus Cefarz/ wyſzedł przeciw iemu Bázylius wielki/ Biskup Kápádocyey *BielKron* 157; Hugo Biskup s Konſtánciey/ ofkárzył przed Senátem^m Zwingliuſzá/ iż Nową Náukę roſiewa *BielKron* 197v; á ná ten czás dał młot Kárdynałowi Aufzpurſkiemu Biskupowi/ áby im Luteryany potłukł *BielKron* 234v, 143v, 149v, 150 [2 r.], 153, 154v (263); *OrzQuin* G, [Aa6]; Przyiechał práwi Tátárſki poſeł ná Wołyń/ do Iánuſzá Biskupá ná on czás Wilnieńſkiego *GórnDworz* P, B6v, Q2, Q3; Nárzekał Optatus Afer Biskup w Milewitanie ná Donátyſty łotry *BiałKat* 326, kt, a2; *KwiatOpis* A4v, B2, Dv; *RejZwierz* 273v; *BielSpr* 56v; *WujJud* 51, 192v, 225v; *WujJudConf* 24; *BiałKaz* kt, M4v; Sam s Płockim/ y s Poznánſkim Biskupy zá tymi/ W kolebce ſwietney iechał *StryjWjaz* B2, A3v, B2, B2v [2 r.], B4, Cv [2 r.], C4v [3 r.]; *PaprPan* L4, R4, V3v; *KarnNap* kt, C2; *ModrzBaz* 64v, 80; Baczyliſmy iáko pierwſze Niceńſkie Koncilium/ przełożeńſtwo to zá ſwiadectwem Athánázego y wſzytkiego Egiptu y Libiey Biskupow/ Rzymſkiemu Biskupowi przczytá *SkarJedn* 113; Niechay ma Cárogrocki Biskup czeſć przodkowánia po Rzymſkim Biskupie: poniewálz ieſt nowy Rzym. *SkarJedn* 114; Alz po piątym Zborze Ian Cárogrocki Biskup/ z wielkieu hárdości y wízeteczności/ piſac ſię poczáł Oecumenicus Pátryárchá *SkarJedn* 192; y ſam oſobá ſwoiá Iozeph Pátryárchá Cárogrocki/ y przy nim wiele Metropolitow y Biskupow Greckich/ y innych przednich á ſprzewybornieyſzych Doktorow *SkarJedn* 267, A4, A8 [2 r.], A*, 101, 115 [2 r.] (55); *KochPs* 2; *SkarŻyw* A2v, 20, 28, 29, 34 (58); *StryjKron* 295 [2 r.], 310, 325, 330, 457 (31); *CzechEp* 134, 226, 323, [412]; *NiemObr* 52 [2 r.], 56 [3 r.], 58, 60 [2 r.], 61 (21); *KochFr* 123; *ReszPrz* 106; *ReszHoz* 114; *GórnRozm* E2; *PaprUp* B4v [2 r.], C, C3, Dv, E3v, G3v, H2v; *KochProp* 9; *ActReg* 4, 5v, 23 [2 r.], 59, 88 (15); *KochCzJan* A2v; *KochAp* 5, 8, 11; *LatHar* +6v [5 r.], ++1v, ++3, ++3v, ++5v (24); Táke y biskupá koſcioła Pergámſkiego nápomina. *WujNT* 842; Piſze biskupom koſciołow/ Sárdyſkiego/ Philádelphſkiego y Láodyckiego. *WujNT* 846, 93, 125, 227, 299, 412 (22); *JanNKar* A3 [2 r.]; Autor tych ksiąg Krómer Biskup Elſperſki. *SarnStat* 313; Przy czym byli [...] Woyciech Krákowſki/ Andrzej Poznánſki/ Iákub Płotcki/ Ian Chełmſki Koſciołow Biskupi *SarnStat* 957, 8, 36 [3 r.], 37, 112 [2 r.], 156 (103); *SkarKaz* 418b, 419a.

Połączenia oznaczające przynależność wyznaniową; z przymiotnikiem (49); z rzeczownikiem w dopełniaczu (7) [czego (6), z czego (1)]; z przydawką rzeczowną (1); [biskup + przydawka (36), przydawka + biskup (21)] (57): który wygnawłszy więcey niż trzyfta thrzydzieści y thrzech biskupow krześcianfkich, nad ludem poſpolitem okrucieństwo wielkie wkażował *MiechGlab* 48; A iż także Iuſthynus Cefarz/ y wyele biskupow ze wſchodu flońcá wczyniło. *KromRozm III* O8; Zá Konſtancyuſá Cefárzá kácyrſkyego zebráło ſye było w Antyochiey na Concilium dżyewyęćdżyefyát biskupow kácyrſkich *KromRozm III* P5v, O5v; Infułá Biſkupa Papieſkiego. *KrowObr* 130v *marg*, B3, 30, 84v *marg*, 128, 128v *marg* (12); ſkażáli go wypędzić od kościołá Biſkupi Arryáńſcy Achácýus y Seweryanus *BielKron* 158v, 144; *RejAp* 116v; Bo wálſzy Miniſtrowie porządnie powołáni być niemoğá/ ktorzy od żadnego Biſkupá Koſciołá Powſzechnego nie ſá ná ten vrząd wyládzieni. *WujJud* 30, 22v; *WujJudConf* 85v; gdzie ſię byli do Cárogradu zá pozwolenim Dámáſa Papieżá [...] ſami wſchodni 150 Biſkupi bez záchodnich Láćinſkich [...] z iácháli *SkarJedn* 175; Wczynił to ochotnie Papież Adryan/ y wezwáwſzy wſzytkiego Chrzeſciáńſtwá Biſkupy [...] Obrazoborce potępił *SkarJedn* 211; Y tám w koſciele Rzymſkim po Grecku iáko iedney wiáry Kátolickiey Biſkup y iedney głowy członek Mſzá S. ſłużył *SkarJedn* 321, 108, 119, 126, 127, 128 (14); Arryani zá powodem onego Euzebiuſzá Nykomeyifkiego y innych Biſkupow Heretykow/ krzyczeli nań *SkarŻyw* 390; to mowi o Arryanách/ ktorzy wten czás Biſkupy Kátholickie/ do odſtápienia práwey wiáry o Synu Bożym niewolili *SkarŻyw* 394, 300, 368 [2 r.], 388, 391, 392, 393, 457; *NiemObr* 42; *WujNT przedm* 5, s. 97 *marg*, 243, 525, Yyyyy4v; *PowodPr* 31; *SkarKazSej* 687b [2 r.].

Zestawienie: »(jego miłość) ksiądz biskup« [w tym: połączenie z imieniem (2), z przymiotnikiem od nazwy miejscowej (26)] (102): gdi zdomu wigezdzał przedawłchi swoye ymyeny Xyádu Biſkupowi Cracowskiemu *MetrKor* 59/77, 31/621; *ZapWar* 1526 nr 2321, 1532 nr 2402; *WróbŻółtGlab* A5; *LibLeg* 11/71, 96; *LibMal* 1547/126v, 1548/139; *SeklKat* V2; Trzebaczí xięże Biſkupie Sprawowacz ſyę tak tey dupie *RejKup* t3, bb3; przodkowie naszymy nadali takowe bogactwa ecclesiae [...] czego szafarstwa zwierzali IchM księżam (N, „kxęnzá”) biskupom i IchM poddanym kapłanom. *Diar* 69, 31, 40, 50, 52, 55 (14); *DiarDop* 115; *KrowObr* A2v [3 r.], A3, A4, B [2 r.], Bv (16); *UstPraw* K2v; *RejFig* Aa5v; *WyprKr* 50; *GórnDworz* B8v, C2, C2v [2 r.], C3, C3v [4 r.] (23); Miłóſciwy kſze Biſkupie/ Náſz miły koſcielny ſłupie/ Y o waſci złe nowiny *RejZwierc* 235; *KarnNap* ktv; *SkarJedn* 350; *NiemObr* 25; *ActReg* 8, 85, 102, 143 [2 r.], 147 (14); *KochCzJan* A2v; Aczkolwiek to należy ná vrząd Ich M. Kſiężéy Biſkupów [...] wſzákże my w téy mierze Kſiężá, Biſkupy y Rektory nápomniemy *SarnStat* 201, 175, 198 [3 r.], 201 [2 r.], 209, 213 (14).

Szeregi: »apostoł i (albo) biskup; biskup i apostoł« [w tym: biskup i kapłan (2), połączenie z imieniem (1), z przymiotnikiem od nazwy miejscowej (1)] (9 : 3): *KromRozm III* I3v; Páweł Święty Biſkup y Apoſtół wielki/ zacny Doktór/który nad wſzytki inſze pracował doſyć *BialKat* 38v; *SkarJedn* 93; y po modlitwách y poſciech/ przez wkłádanie rąk Biſkupem y Apoſtołem wczyniony y poſwięcony *WujNT* 513, 288, 461, 462, 633, 642, 669, Aaaaa4v; *SkarKaz* 608b.

»biskup to jest dozorca«: chcąc pokázác różnoſć oboiego zakonu: przetoż woleli przełożone duchowne zwác páſterzmi ábo Biſkupámi (to ieſt dozorcámi) *WujNT* 456.

»biskup i (albo) kapłan; kapłan i (albo) biskup« [w tym: *biskup i pleban* (1), *połączenie oznaczające wyznanie* (2)] (78 : 35) : *WróbŻoIt* I7v; *KromRozm I* F2v; *KromRozm II* c, r; Ya nyewyem inácey/ yedno iż oni máyą kápłany y biškupy/ ktore Ruś popy/ baćkami / władyki/ y też epifcopy/ po Grecku zową. *KromRozm III* H7v; Iż Lutherani y ini kácyrzowie kápłanow y biškupow nyemáyą *KromRozm III* I2v *marg*, H, H7, H7v [2 r.], H8, I [2 r.] (33); *GliczKsiąż* O6; *KrowObr* 118, 118v; *BielKron* 202, 234v; *RejPos* 189v; *BiałKat* 338v; *KuczbKat* 85, 215, 235; *WujJud* 154 [2 r.]; *KarnNap* C4; *SkarJedn* 229; Mowić to/ iż Biškup á kápłan rowni ľą ľobie/ á iáko to rzecz podobna? *SkarŻyw* 456, 90, 143, 179, 304, 306 (11); *CzechEp* 229; *ReszPrz* 102, 107, 108, 109; *LatHar* 100, 125; Oto Biškupi ábo kápłani (bo ľię to o oboich rozumieć może/ iáko y presbyteri) ľą ľprawcy y rzádczy kościołá *WujNT* 482; Kápłani (*marg*) ábo y Biskupi. (–) ktorzy ľię w przełóženítwie ľwym dobrze ľprawuią/ niech będą miáni godnymi dwoiákiey czći *WujNT* 1.*Tim* 5/17, s. 43, 44, 236 *marg*, 243, 298 (32); *PowodPr* 31; *SkarKaz* 607b, 608b [3 r.]; *SkarKazSej* 665b, 679a [2 r.], b, 692a, 697a, 700b.

»metropolit, (a, i wielki) biskup« [w tym: *z przymiotnikiem od nazwy miejscowej* (2)] (4): w Kijowie brony miešczkie [...] miały dachy pozłoczone/ tamże też miešzkał Metropolit á nawyľszy biškup Ruľki *MiechGlab* 5; *BielKron* 343v; *SkarJedn* 267, 292.

»biskup i minister«: tu widzę teraz w Polľfcze nowe vrzędy/ z kąd widzę/ że wybieráią tu ľobie niektorzy ľami przes ľye Biškupy y Miniľtry *OrzList* hv.

»pasterz, (a, albo, i) biskup; biskup i (albo) pasterz« [w tym: *biskup i kapłan* (3), *biskup i apostoł* (1)] (21 : 16): *SeklKat* Zv; nie wľyšcy ľą Biškupi [i] Páľterze/ [kťorzy] ľie Biškupy y Páľtherzmi zową. *KrowObr* A3; Krolowie niepošľufznym / y niepowlonym ľudziom pánuią: ále Páľtherze ábo Biškupi/ pošľufznym y powolnym rofkázuią. *KrowObr* 3v, A3, 3v, 21v, 85v, 98v [3 r.] (15); *WujJud* 37; *WujJudConf* 85v, 88v, 152v; *RejPosRozpr* c3 [2 r.]; *KarnNap* A2; *SkarŻyw* 355; *ReszPrz* 94, 107; kościoł Chrištuľow prawdziwy nigdy nie był áni będzie bez Páľterzow/ Biškupow/ y Doktorow áż do ľkończenia šwiátá. *WujNT* 676, 366, 443, 456, 669, 676 (10); *SkarKazSej* 665b.

»patriarcha abo (i) biskup; biskup i patriarcha« (4 : 3): *KromRozm III* N5, P8v; Tęń ľkoro ná wľępie Papięstwá ľwego/ Ceľarzá Leoná y wľyťki iemu onego kácerľtwá pomagáiące/ Pátryárchy y Biškupy wykłáľ *SkarJedn* 199, 6, 133, 149; *PowodPr* 32.

»biskup i (albo) pleban« (4): Kościoł ktemu tákiego małżeńtwá/ o ktorým Biškup/ Pleban/ y wľafny páľterz/ niewie/ áni ná nie zezwala/ zá małżeńtwo niema. *SkarŻyw* 153; *ReszPrz* 94; *LatHar* 125; *SkarKazSej* 682a.

»biskup i pop; pop, biskup« (1:1): *RejWiz* 30; Zátymże idzie/ iż wľyšcy ich Biškupi y Popowie/ áczkolwiek pošwięcenie máią [...] ále mocy na rozgrzeľzenie/ y rozwiázanie nie máią. *SkarJedn* 339.

»biskup i (a, abo) presbiter« [w tym: *pasierz abo biskup* (1)] (3): Ná tym tám mieyľcu ś. Hieronym probuie tego/ że Biškup á Presbyter ábo Kápłan iedná rzecz przed tym byľá *WujJud* 154, 155; *WujNT* 456.

»biskup, (i) przełóžený« [w tym: *kapłan, biskup* (1)] (12): *KromRozm III* I5; *BielKron* 228v; áby Kapłani podľug zwyczáiu košcielnego byli pošľufzni Biškupowi przełóženemu ľwemu *WujJud* 155; *ModrzBaz* 135v; *SkarJedn* 296; Powiedz košciółowi/ to iešť Biškupom y przełóženým košcielnym. *SkarŻyw* 93; *WujNT* 76, 461, 479, 807, 844, 845.

»biskup albo stroż; stroż albo biskup« (1:1): Ano Páweł też w Epheże ku ftárńym álbo kapłanom/ álbo przełożonym koſcyoła mowyąc/ powyeda iż ye duch S. biſkupy álbo ftrożmi poſtáwił/ áby rządzili koſcyoł boży. *KromRozm III* H4v, G3.

»władyka to jest biskup ruski«: y tu v nas w Przemyślu Władyká/ to ieſt Biſkup Ruski/ we Mízą ná Orle ſtoi/ ná znák zwierzchnoſci Kápłáńſkiey/ nád wſzytkie Cefárze y Krole. *OrzRozm* G4v.

Przen (46) :

a) *Chrystus* (45) : prawdziwy biſkvp/ y głowa/ ieſt pan Chriſtus Ieſus *SeklWyzn* c2v; *RejKup* Qv; iż dla tego Krolá á Páná náſzego/ á dla tego fámeſego náſzego chwálebnego á ſwiętego Biſkupá/ ieſtechmy w ſwiętey opiece Bogá oycá náſzego niebiełkiego *LubPs* Z3v, Z2, Z3v; *KrowObr* B4, 46v, 49; *Leop Hebr* 2/17, ZZ; *RejPos* 91v; *RejPosRozpr* cv; *RejPosWstaw* [143²]v; *ArtKanc* D18; *WujNT* 765.

Wyrażenia: »najwyższy biskup; biskup najwyższy« [w tym: *kapłan i biskup* (1), *pasterz i biskup* (1)] (14 : 6): Otoc rzecznik moy vcyebye boze oycze oto byłkup nawiſſiſi yen cudzey krwe ku oczliſcyanyu nyepotrzebuye *BierRaj* 23v; *OpecŻyw* 143v; *PatKaz II* 44v; *SeklWyzn* f4; *KromRozm III* K7v; *KrowObr* 17v; *BibRadz I* 7 [2 r.]; Maximus pontifex. Naywyſzly biskup Qui est Christus Iesus. *Mqcz* 204b; *BiałKat* 161; *WujJud* 245; *WujJudConf* 124; Abowiem Pan Iezus Krytuſ [...] ſam iedyny zoſtawa kápłanem/ y owſzem nawyſzlym Biſkupem Koſciołowi ſwoiemu ná wieki *RejPosRozpr* b4, b4, cv, c4v; *RejPosWstaw* [143³]v; *WujNT* 287, 757; *SkarKaz* 609a.

»wielki biskup; biskup wielki« (2 : 1): *BierRaj* 23; Mamy Biſkupá wielkiego/ ktory przelzedł niebo Iezulá ſyná Bożego *KrowObr* 212; *LatHar* 271.

Szeregi: »apostoł i biskup; biskup i apostoł« (1 : 1): obaczaycie Apoſtoła y Biſkupá wyznánia náſzego Iezulá Chryſtuſá *Leop Hebr* 3/1; *WujNT* 669.

»kapłan, (a, i) biskup; biskup abo kapłan« (5 : 1): oto przeto matka boza poſzła ſpokolenya byłkupow y kapłanow yſch myála nayuyſſego kapłana byłkupa wyečnego porodycz, crytuſá ſyna bozego *PatKaz II* 44v; *LubPs* Z3v; *RejAp* 14; *GrabowSet* O3v; *SkarKaz* 155b, 608b.

»pasterz a biskup«: Co nam wſzytkim rácz dáć Páſterzu náſz á Biſkupie nawyſzly Pánie Iezu *RejPosRozpr* c4v.

b) *Bóg* (1) :

Wyrażenie: »najwyższy biskup«: ktoráż poſzwyączyl nayuyſly byłkup oczyecz nyebyełky *PatKaz II* 39v.

α. *Na oznaczenie biskupów urzędujących w Rzymie, późniejszych papieży* (309) : iż yeden yeſt bog/ y yeden Krytuſ pan/ ktoregoſmy wyználi/ yeden duch S. yeden theż biſkup w powſſechnym koſcyele ma być *KromRozm III* O2v; *BiałKat* 123v [3 r.]; Bo nieſkąd inąd/ iáko Cyprian ſ. powiáda/ rodzą ſie odſzczepieńtwá/ iedno ſtąd/ że Biſkupá Bożego nie ſłuchać/ á iednego do czáłu zá głowę y zá ſędziego/ miáło Páná Chriſtuſá/ mieć niechceć. *WujJud* 123v, 125v; Liczcie Biſkupy/ od fámeſego Piotrá/ ná ſtolicy iego: á pátrząyć/ w onym rzędzie ktory zákim idzie. *WujNT* 68.

Połączenia z imieniem [imię + biskup (28), biskup + imię (10); w tym: *biskup rzymski* (35), *biskup najwyższy* (3)] (38): *KromRozm III* O5v; Skądże potym Maurycyus Cefarz rofkazał Grzegorzowi Rzymſkiemu Biſkupowi/ áby był poſluſzny Konſtántynopolſkiego Pátryárchy/ co ná przeciwko temu

Grzegorz Rzymfki biskup piłał/ możełz przettytać liłth iego trzydziełthny y wtory *KrowObr* 29, 6v [3 r.], 7, 85v; *BielKron* 253v; *WujJud* 223, 225v; *SkarJedn* 32, 109, 112, 119, 127 (9); *SkarŻyw* 88, 457 [2 r.]; *NiemObr* 56 [3 r.], 57, 60, 61, 134 [2 r.] (11); *ReszPrz* 29; *ReszHoz* 138; Y była tá wítawá/ trzećiego po S. Pietrze/ nawyżłzego Biskupá y Męcżenniká Anákletá *LatHar* 252, 172.

Wyrażenia: »apostolski biskup; biskup stolice apostolskiej« (3 : 2): A iż bog/ yego przodki yego ápołtolfkye biskupy/ to yełt papyeże Rzymfkye/ ná wirzchu połtáwił *KromRozm III* P4v; *KrowObr* 159v; *SkarJedn* 106; Sławá iego kazánia dołzłá do Rzymu/ y niektorzy z księżey pochlebcy [...] Biskupowi łtolice Apołtolfkiyey pochlebuiąc: fkárzyli fię na tego S. mowiac *SkarŻyw* 212, 212.

»biskup wszytkich chrześcijanow; wszego chrześcijaństwa biskup« [*w tym: powszechny biskup* (1)] (1 : 1): *NiemObr* 60; A tak tymi słowy wczynił Pan Piotrá pierwszym Biskupem wšzytkich Chrześcijanow *WujNT* 390.

»biskup kościoła rzymskiego; krześcijańskiego kościoła biskup« (1 : 1): O biskvpie tego kościoła Rzymfkiego tak rozvmiem/ y tak trzymam *SeklWyzn* c2v; *KrowObr* 17v.

»na(j)wyższy biskup; biskup na(j)wyższy« [*w tym: biskup i papież* (3)] (37 : 13): *PatKaz II* 37v; *MurzHist* N2v; Náyduye łye też liłt [...] z takim napifem: [...] łwyętemu oycowi oycow/ Dámázowi papyeżowi/ á nawyłłłfemu włfech biskupow biskupowi/ Steffan Arcybiskup zboru Murzynfkyeg^o/ y włlyłtcy biskupi z trzech zborow álbo Conciliy Afryckyey kráiny *KromRozm III* P3v, O7v; *DiarDop* 102, 103; *KrowObr* 16v, 17 żp, 18 [2 r.], 30v, 36 [2 r.]; *BielKron* 253v, 254 [2 r.], 255, 255v, 362; *Mącz* 212a; *BiałKaz* Kv; *SkarJedn* 146, 222, 240, 262, 288 (13); *SkarŻyw* 212, 213; Iáko *sanctifsimus, fummus, maximus Pontifex*, náświęłtzy naywyżłzy/ y náwięłtzy Biskup etc. z tym tám od Grzegorzá wymyślonym/ zgodzić fię żadná miárá nie mogą. *CzechEp* 334; *LatHar* +7, 172, 182, 252; iż Piotr iełt opoká/ nie iáko prołty człowiek/ ábo łzezegulna ofobá: ále iáko Biskup naywyżłzy po Chriłtušie. *WujNT* 68, 69, 372; *SarnStat* 193, 1094, 1104 [2 r.]; *SkarKaz* 417b; *SkarKazSej* 680a [2 r.], 697a.

»powszechny (uniwersalny) biskup; biskup powszechny« (17 : 1): Ale dáleko inłłá rzecz być powłłfechnym biskupem/ niźli być biskupem powłłfechnego kołcyoła/ to yełt/ myeć przełožeńłtwo á zwirzchnoć nád powłłfechnym kołcyołem. *KromRozm III* O7, O6v, O7 [2 r.], O7v, Pv; *WujJudConf* 123; A iż fie Grzegorz S. y inni po nim vniuerłalnym abo powłłfechnym Biskupem piłác niechćiał *SkarJedn* 193, D3, d8, d9v; *NiemObr* 57, 58, 59, 60 [2 r.]; *ReszHoz* 134; *PowodPr* 32.

»biskup powszechnego kościoła; kościoła powszechnego biskup« (2 : 2): Przez łtolice yednę [...] nikogo inego nye rozumye/ yedno Rzymfkiego biskupá/ to yełt papyeżá/ ktorego on powłłfechneg^o kołcyoła biskupem zowie. *KromRozm III* O2, O2, O7, O7v.

»biskup rzymski (Rzyna); rzymski (Rzyna) biskup« [*w tym: Połączenia z imieniem* (35), *biskup i papież* (7), *najwyższy biskup* (5)] (155 : 69): *MurzHist* N2; á iż tenże biskup Rzymfki yełt namyáłtkyem błogolławyonego Pyotrá kłyążećyá ápołtolfkyeg^o *KromRozm III* Qv, N6, O2, O5v [2 r.], P, P2v (10); iż nie Piotr/ ale Páweł łwięłthy/ był pierwszym Biskupem Rzymfkim. Dowiedz tego naprzod/ iż Piotr łwięłty był pierwey w Rzymie Papieżem/ a niźli łwięłty Páweł Rzymfkim Biskupem *KrowObr* 25; Ia Ludwik Cefarz/ dáię tobie błogolławionemu Piotrowi Kxiążećiu Apołtolfkiemu/ y wikáryiowi twoie^{mv} Páłkáliułowu nawyłłłzemn [!] Rzymfkie^{mv} biskupowi y ie^{go} potomkom náwieki miáłto Rzym *KrowObr* 30v, 6v[3 r.], 7 [4 r.], 8, 17v, 18 [2 r.] (25); Piłál też iż ich Biskup nawyłłłzy

ciągnie z wielkim ludem ná nas/ ftrálżęcy nas (tego to Biskupá Rzymfkiego oni wąż y ćią iáko my Kálifę) *BielKron* 255, 254; *RejAp* 133; *HistRzym* 127v; *BiałKat* 123v; *WujJud* 6, 27, 84v [2 r.], 117, 117v (16); *WujJudConf* 6v, 84v, 117, 126v, 140, 151, 158v; *BiałKaz* Kv; ktorzy wżyfcy Rzymfkiego Biskupá zá potomka Piotrá S. y iedynego nawizłżego námieftniká Chryftufowego zá głowę kościołow wżytkich [...] znáią/ zowią/ y vcżą. *SkarJedn* 121, A3v, A8 [2 r.], 32, 89, 92 (61); *SkarŻyw* 88, 89, 93 [2 r.], 211, 316 (17); *CzechEp* 323, 370, [400]; Ale wroćmy fię do Cyprianá: ktory częfte lifty piżąc do Biskupow Rzymfkich/ nie názywa ich nigdziey powżzechnymi Biskupy: ále tylko Biskupy Rzymfkimi/ y Kollegámi fwoimi názywa. *NiemObr* 57, 26, 29 [3 r.], 30, 47, 48 (65); *ReszPrz* 29, 107; *ReszHoz* 138; *ReszList* 151 [2 r.], 152; *WujNT* 103, 461; *PowodPr* 32; *SkarKaz* 417b, 550a, 607a, Oooo2c.

Szeregi: »biskup (nawyzszy) rzymski, (to jest, a) papież; papież, (to jest) biskup (nawyzszy) rzymski« (6 : 4): Przez łtolicę yedną [...] nikogo inego nye rozumye/ yedno Rzymfkiego biskupá/ to yeft papyeżá *KromRozm III* O2, N3, N6, P, P2v, Qv; Pontifex maximus, Naywyżłży Biskup/ Papież. *Mącz* 212a; *SkarJedn* 122, 310; *SarnStat* 1094.

»nawyzszy biskup a (i) pasterz (świata wżytkiego); pasterz, biskup rzymski« (2 : 1): Ieft ná nim obecny nawyzłży Biskup/ á páłterz światá wżytkiego *SkarJedn* 288; *ReszPrz* 107; *LatHar* +7.

»pontyfeks albo biskup nawyzszy (naprzedniejszy)« (3): Papież fie Pontyfixem álbo Biskupem nawyłłżym czyni. *KrowObr* 16v, 17 żp, [254].

b. *Wyższy kapłan żydowski (192)*: Annáfs bączątż iże niebył biskupem onego lata/ dawłfy wielmi twardo związatz pana Iezufa połłál go ku Kaijáfłłowi. *OpecŻyw* 111v, 24, 69, 69v, 73, 76 (16); *PatKaz II* 62v [2 r.]; Iezu ktorys pokornem thwoiem milczeniem biskupa y inłze nauczone w piłmie w gniew pobudził. *TarDuch* C2v, C2, C2v [2 r.]; *BielŻyw* 155, 156 [3 r.]; *LibMal* 1554/190v; *HistAl* Cv, C2v, C3; opowiedzieli Biskupum wżyłtko co się s łtało *MurzNT Matth* 28/11, *Mar* 14/55, s. 111, *Matth* 26/14, 65, s. 173v, *Luc* 23/23 (10); I nátychmiałt offiárował Aaroná y łyny iego. A gdy ie omył/ odział Biskupá w kołsulę łniáną *Leop Lev* 8/7, *2.Esdr* 11/22, *Ioann* 19/6, 15; *BibRadz I* 48c *marg* [2 r.]; *BielKron* 38v, 124v [2 r.], 125; Erant enim Pharisei apud Iudaeos a caetero vulgo segregati, Sektá byłá naypirwłżá/ y nayznámienitłża miedzy żydy w którey Duchowni Biskupi/ y w zakonie náuczeni byli olięgáni. *Mącz* 297a; Byłic też ná ten czás w Ieruzalem Krolowie/ Stároftowie/ Sędzyowie/ Biskupowie/ Mytnicy/ y ini rozmáici łtanowie/ á przedfię byli dáleko zá Kołściołem iego *RejPos* 57v, 20, 23v, 55, 159v, 290, 305v; Dobrze Mołściwi Biskupi Iedno niechćieycie być łkapi. *MWilkHist* B3v, A2v, A4, B3, B3v, B4 (10); *CzechEp* 58; *ArtKanc* D12, F3; *LatHar* 262, 711, 729 [2 r.], 730 [2 r.], 731, 733, 734; Y byli biskupi iáko Moyzełż na przodku/ y kápłanmi y krolmi/ religią z krolełtwem złączáiąc. *SkarKazSej* 679a.

Połączenia z imieniem [imię + biskup (4), biskup + imię (4)] (45): ku Annáłłowi łońłkiemu biskupowi ł njim złtąpili *OpecŻyw* 108v, 114; *BielŻyw* 112; *HistAl* Cv; iako włzedł do domu Bożego za Abjathara Biskupa i iádł chleby wykłádanné *MurzNT Mar* 2/26, *Luc* 1/2; *Leop 2.Par* 26/20, 31/15, *3.Esdr* 9/39, 40, 50, *Is* 36/3; *BibRadz Iudith* 4 agr; *BielKron* 16v *marg*, 48v, 49, 86v/ [5 r.], 87 (17); *RejPos* 24, 198v, 350v; *BiałKat* 141; *RejZwierc* 33, 46v, 126; *BiałKaz* Dv; *SkarJedn* 148; *MWilkHist* A2; *WerKaz* 297; *LatHar* [540], [541], 730; *WysKaz* 43.

Połączenie z przymiotnikiem od nazwy miejscowej (1): Żydowie powiedzą tego Putyfára potym być biskupem Heliopolłkim *BielKron* 16v.

Połączenia oznaczające przynależność wyznaniową; z przymiotnikiem: żydowski (26), z rzeczownikiem w dopełniaczu: starego zakonu (6) [biskup + żydowski, starego zakonu (30), starego zakonu + biskup (2); w tym: Połączenia z imieniem (9), książę i biskup (1), kapłan i biskup (1), licemiernik i biskup (1)] (32): O miły panie/ widziáles oczyma twęgo bołtwa w dworze biskupow żydowłkich/ ij kłiążąt kapłańłkich vbieraiącé fie ku twému ięciu w zbroię *OpecŻyw* 98v, 74, 74v, 82v, 118 [2 r.], 118v, [162]; *BielŻyw* 112[2 r.]; *HistAl* B7v [2 r.], Cv, C2, C3; *KrowObr* 114; *Leop Ioann* 19/21; *BielKron* 124v [2 r.], 143, 145; *RejPos* 24, 76v, 198v; *BiałKat* 141; *RejZwierc* 33, 126; *WerKaz* 279; *LatHar* 734; Nie inłżą tedy ofiárę (iáko Biskupi zakonu łtárego) ále iednę závłże czynimy *WujNT* 287 [*idem* 773], 243, 773.

Wyrażenie: »na(j)wyższy biskup; biskup nawyższy« [w tym: Połączenia z imieniem (2)] (7 : 2): *OpecŻyw* 82v, 120v; yako był melchýfedech y aaron y yny nayuyłłży byłkupouye *PatKaz II* 44, 44, 86; *BielKron* 43v; *RejPosWstaw* [21³]; *SkarJedn* 148; *WysKaz* 43.

Szeregi: »biskup, (a, i) faryzeusz; faryzeusz i biskup« (11 : 1): *MurzNT* 56, *Matth* 21/45, *Ioann* 11/57; *KrowObr* C2v, C3; *RejPos* 288; *MycPrz* I A4v; *SkarŻyw* 80 [2 r.]; *MWilcHist* D2v; *CzechEp* 51; Iudałz tedy wźiáwłży rotę zbroynnych/ y łługi od Biskupow/ y Fáryzeułżow/ przyłzedł tám z láterniámi *LatHar* 728.

»biskup i kapłan; kapłan i (abo) biskup« (3 : 2): *OpecŻyw* 121v; oto przeto matka boza pofłzła łpokolenya byłkupow y kapłanow *PatKaz II* 44v; *HistAl* C3; *BielKron* 143; Nuż co fie theż było słáło onemu Heli Káplánowi ábo Biskupowi onemu tákież kofcioła Páńłkiego/ prze włzeteczność á złá łpráwę *RejPos* 350v.

»biskup, (a, i) książę (kapłańłski(e)), żydowski(e); książę kapłańłski(e) i biskup« [w tym: *biskup i licemiernik (1)*] (5:2): zebriali fie w radę biskupowie/ xiążęta żydowłcy ij licemiernicy przeciw Iezułowi *OpecŻyw* 69, 4, 70v, 118v, 124, 167v; *MWilcHist* I4v.

»biskup, (a, i) licemiernik; licemiernik, (a) biskup« [w tym: *biskup żydowski (1)*] (10 : 3): Biskupowie z licemierniki radę vczynili/ aby milęgo pana Iezuła zabitz mogli. *OpecŻyw* 69, 70v, 74, 107v; *OpecŻywSandR nlb* 3; *KrowObr* 114; *RejPos* 66v, 76v, 104v, 117, 170v, 208v; *ArtKanc* C13.

»biskup, (i) patryarcha« (2): oczyecz tey myley paⁿny pofzedł zbyłkupow y patryarchow/ a łzwyąta anna pofłzła łkrola dauyda rodu y ynych krolow *PatKaz II* 45, 43.

»biskup i starszy; starszy i biskup« (2 : 2): Syn człowieczy/ mułłć wielé cierpieć/ i być od łtarłżych i Biskupow i doctorow łromotnie odrzucon *MurzNT Luc* 9/22, *Mar* 8/31, 14/53; *MWilcHist* D2v.

c. Wyższy kapłan innych kultów religijnych (23) : czo bywalo pyerwey yedno trzy Basche theras ych łzefcz y dwa kadylyeskierowie alias Biskupy *LibLeg* 9/54; A gdyłmy chćieli iść do grobu Máchometowego/ náłz łtarłży závolał k łobie łtarłżego łnich iako Biskupá/ ktoremu powiedźiał *BielKron* 456v, 24v, 456v; Praesul, Prełat/ Biskup miedzi duchowieńłtwem á káplány Martelowi kłóre Sálios zwano *Mącz* 319b; *ModrzBaz* [16]v.

Połączenia z imieniem [zawsze imię + biskup] (8): Kálchás biskup Troiáńłski przyiechał do Delfu *BielKron* 56v, 56v marg, 57v, 148v, 149, 469; *PapPan* Ff3v; *ModrzBaz* 14.

Połączenia z przymiotnikiem od nazwy miejscowej [zawsze biskup + przymiotnik; w tym: Połączenia z imieniem (2)] (4): BielKron 56v; PaprPan Ff3v; Ten Kriwe kriweito álbo Kirie kirieito/ Biškup Pruški y Litewłki Pogáńłki/ ták był wielkiey zacności/ iłz [...] nietylko Prułowie y Litwá/ ále też Lotwá [...] ná iego rołkazanie byli połłufzni StryjKron 154, 155.

Połączenie oznaczające przynależność wyznaniową [biskup + pogański (5), pogański + biskup (1); w tym: Połączenia z imieniem (2), z przymiotnikiem od nazwy miejscowej (2), biskup nawyższy (1)] (6): Widząc pogáńłcy biškupi iż ich kościoły przezeń niłzczały/ wrzucili mu powroz ná łzyię BielKron 143v, 148v, 149; StryjKron 154, 155; SkarKazSej 680a.

Wyrażenie: »nawyższy biskup« (4): A iż lię był Konłtántyn v pogáńłtwá náuczył/ iáko nawyżłzego biškupá bogow łwoich fałłzywych Rzymiáne pogáńłcy człili SkarKazSej 680a, 680a [3 r.].

Szeregi: »głowa i biskup«: áby wykorzenił Cálife s Báldaku/ który iełł głowá y Biškupem włzytkich Sárácenow. BielKron 439.

»krol kościelnych spraw to jest biskup«: Ale áby zacność dawnych krolow nie zginęłá/ przełožyli á włtáwili krolá kościelnych łpraw/ to iełł Biškupá/ którym napirwey był Mámmius Pápiryus BielKron 104v.

2. Nadzorujący (1) :

Szereg: »biskup a stroż«: Atheńczykowie ty ktore połyłáli do miałł tobie poddánych/ á trybut dáiącycb/ áby pilnie opatrzáli y wywiádozáli lię co lię w którym dzieie/ zwáli Biškupmi á strożmi. RejPosRozpr c2v.

3. Tortura, polegająca na zamykaniu skazańca w wydrążonym pniu (1) : Cierpi Kuny/ Biškupy/ Korbáczé/ Gáłsiory KlonWor 77.

Synonimy: 1.b. arcykapłan; 2. dołgłdacz, dozieracz, dozorca, dozornik, opatrzyciel, opiekun, stroż.

Cf ARCYBISKUP, BISKUPIA